

Når et valgt skogsområde ble tatt i bruk, felte **øksemennene** (kirvesmies) trærne, eller det kunne bli arrangert suksessiv felling ved hjelp av vinden. Den felte skogen ble liggende til tork sommeren over, og neste vinters snøtyngde presset tremassen sammen, slik at brenningen skulle bli bedre. I løpet av denne tørkeperioden hentet klanens håndverkere sine emner til redskaper og annet husbehov. Jorda ble ikke bearbeidet, men store trær var på forhånd sokket eller ringbarket, så de skulle tørke på rot. Stubbene etter de trærne som ble felt ble ikke rørt. Store steiner ble heller ikke handtert, man gikk rundt steinen. Bare de halvt brente stokkene som ble liggende igjen ble tatt i bruk som gjerde omkring svedjen. Før midtsommer det andre året fant noita tiden for brenning av huhtasvedjen. Dette tidspunktet var viktig for resultatet. Regn etter brenning dannet en hard askeskorppe, som de små rugkorna ikke klarte å trenge gjennom. Da ble rugfrøene utsatt for vind og glupske fugler. Brenningen måtte skje til riktig tid; før omslaget fra høytrykk til lavtrykk. Men ikke før fallet hadde kjølnet såpass at rugen ikke ble skadet av for høy temperatur. Fallet skulle heller ikke bli kaldt, for varmen i jorda fremmet spiringen. For å avgjøre om avkjølingen var tilstrekkelig, ble den person premiært, som først rullet seg rundt naken på det varme feltet. At dette er blitt utlagt som rituell fruktbarhetsdans, får så være. Etter dette arbeidet måtte alle bade. Svedjebrukerne har derfor dyrket badstukulturen. Selv om svedjebruket var glemt, fortsatte badstubadet i keisertidens Roma. Termenes klokker ringte for å varsle at badet var varmt; "Sonat bellorum termarum". Det var ikke bare klokkene som Kirken overtok, men også deler av seremonien. Røken fra Det Sixtinske Kapell etter pavevalg har også gamle førkristne aner.

Forsøk med **skogsrug** har gitt avling på over 12.000 fold. Fra ett rugkorn vokste det opp en 2,6 meter høy og 3,8 meter bred tue. Den største tua besto av 162 strå med i snitt 75 korn pr. aks. Jeg fant ti rugkorn i ei rie på Grue Finnskog i 1973. Disse ble dyrket bl.a. på Domkirkeodden, Hamar 1988-90 under Cecilie Jensen's ledelse (Tvengsberg 1995 160).

Cecilie Jensen ved siden av svedjerugen i Urtehagen på Domkirkeodden, Hamar. Et lomskinn med rug (0,5 kg.) var tilstrekkelig som medbragt såkorn. Det skulle etter min erfaring tilsi en avling på 6000 kg. Foto; Per Martin Tvengsberg 1990.